

Solberga kulturhus

Återrapportering

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2026-04-30

Gäller 2026-03-31

Ärendenr RS 2026/847

Version [1.0]

Solberga kulturhus

Bildtext: Tidiga skisser på Solberga kulturhus

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
1.1 Uppdrag.....	3
1.2 Behov	3
1.3 Förstudie	3
1.4 Förslag	3
1.5 Bedömning.....	4
1.6 Beslut	5
2. På gång	6
2.1 Projektering	6
2.2 Ungkulturverksamhet	6
2.1.1 Personal och kommunikation.....	6
2.1.2 Ungas delaktighet	7
2.1.3 Tillfälliga lokaler	7
2.1.4 Verksamhet och planerad utveckling.....	7
2.3 Dans och cirkus på Gotland	8
2.3.1 Finansiering	8
2.3.2 Verksamhet	9
2.4 Kulturaktörer och arrangörer	9

1. Bakgrund

I juni 2025 beslutades på regionfullmäktige att nuvarande Solbergabadet byggs om till ett kulturhus utifrån regionstyrelseförvaltningens förslag, ärende RS 2025/618 RF § 112.

Beslutet mottogs med entusiasm såväl på Gotland som nationellt, där Solberga kulturhus sågs som en särskilt betydelsefull insats både för unga och professionell scenkonst på landsbygden. Sedan beslutet togs i juni har en rad aktiviteter påbörjats. Denna återrapportering beskriver förflyttningen sedan dess.

1.1 Uppdrag

I april 2022 fick regionstyrelseförvaltningen uppdraget att inleda ett förstudiearbete kring nuvarande Solbergabadet som mötesplats för kulturen med särskilt fokus på ungculturen.

1.2 Behov

Som grund för uppdraget fanns fyra primära behov:

- Avsaknaden av lokaler för scenkonst i Visby har identifierats som en begränsning för delaktighet och utveckling sedan många år tillbaka. Att möjliggöra fler scener och framförallt en mellanstor scen i Visby har varit prioriterat både i Kulturplan 2021-2024 och i Kulturplan 2025-2028.
- Bristen på lokaler för ungas kulturutövande generellt men framför allt i Visby, vilken förvärrades när Fenix Ungkulturhus förlorade sina lokaler på Korpenområdet.
- Behovet av samlingsplatser för ungdomar och unga vuxna i Visby utanför skoltid. Folkhälsostatistikens allt sämre siffror för ungas psykiska hälsa, tillit och förtroende för samhället är oroande och kräver åtgärder.
- Dans- och cirkusområdets svaga infrastruktur på Gotland har utretts i den översyn som gjordes på området 2022/2023. Behovet av verksamhetsanpassade lokaler för daglig träning, repetitioner och framträdanden har lyfts som en basförutsättning för områdets utveckling.

1.3 Förstudie

Förstudiearbetet pågick i tre år i dialog med berörda förvaltningar, elever från Wisbygymnasiet, Solbergaskolan och Fenix ungculturverksamhet, regionala kulturinstitutioner såsom Gotlandsmusiken och Länsteatern, övriga kulturaktörer, RF-SISU Gotland, Visby Centrum och en ung referensgrupp.

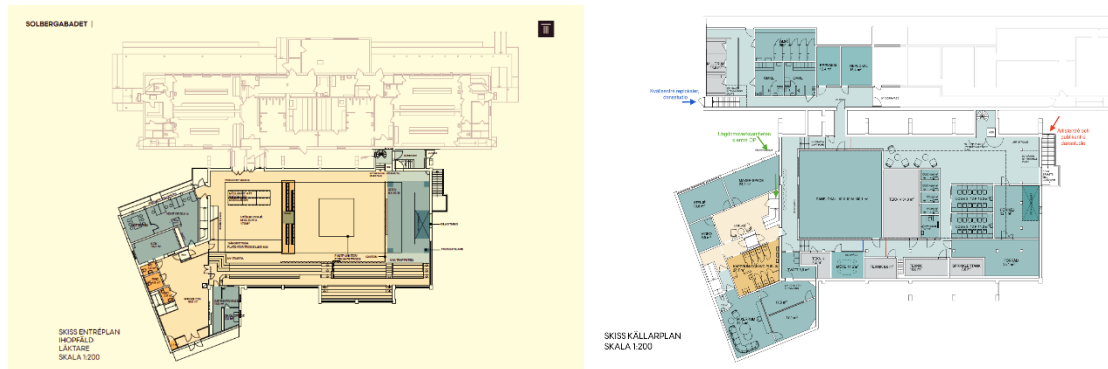
Ett underlag togs fram av teknikförvaltningen 2024 och kompletterades med en fördjupad förstudierapport samt en verksamhetsbeskrivning med kostnader för drift och verksamhetsanpassningar.

1.4 Förslag

Utifrån behovet av en permanent, central placering ungculturen och den professionella kulturens långvariga behov av lokaler för scenkonst, växte en verksamhetsidé om huset

fram. Målet var att skapa en attraktiv och inkluderande kulturmötesplats med låga trösklar, vilket är viktigt för hela Gotland. Resultatet blev ett förslag på en fullt anpassad lokal för kulturen som inte utesluter andra aktörer eller användningsområden.

Figur 1: Tidiga planskisser Solberga kulturhus, ur arkitektens förslag.

De ursprungliga arkitekt ritade planskisserna kompletterades och utvecklades ytterligare av en inhyrd konsult/utbildad scentekniker, som bearbetade scenlösningarna ytterligare till en ännu mer flexibel och användbar scenlokal.

Genom förslaget ges unglkulturhuset Fenix en permanent hemvist med hängytor, replokaler, skaparverkstäder och scener. Dansområdet ges tillgång till både repetitionslokal och scen liksom det utbud av scenkonst som ingår i kulturgarantin för Visbys skolor. Samtidigt ges de professionella kulturaktörerna, föreningslivet och andra aktörer tillgång till en bokningsbar, mellanstor och fullt utrustad scen. Husets flexibla möjligheter möjliggör även andra typer av aktiviteter såsom mässor, föreläsningar, möten eller andra fritids- eller föreningsaktiviteter.

Huset är tänkt att bemannas av unglkulturverksamhetens personal samt verksamhetsledare/koordinator, en teknisk samordnare och en tekniker/vaktmästare. Dessa ses också kunna agera rådgivande för att möta dagens brist på scenteknisk kompetens inom Region Gotland, vilket setts vara fördyrande och öka slitaget på de regionala scenerna i t ex Slite och Klintehamn.

1.5 Bedömning

Förslaget bedömdes stärka barnperspektivet på kulturen på Gotland, öka kvaliteten på kulturutbudet för barn och unga och även öka deltagandet i kulturlivet för personer med funktionsnedsättningar.

Förslaget innebär en scen som blir ändamålsenlig för musik, teater och dans enligt Riksteaters klassning för Gul scen. Detta möjliggör både fler gästspel och en utökning av dagens kulturutbud. Byggnaden kommer dessutom att kunna spela en avgörande roll för dansområdets utveckling och kulturlivet får tillgång en mellanstor scen och efterfrågade replokaler för unga i en tid då studieförbundens lokaler minskar. Scenen är även en särskilt intressant plats för Gotlandsmusiken som saknar en fast spelscen i Visby, men även för Länsteaterns möjligheter att nå unga i en för dem känd och trygg miljö.

Ur jämställdhetsperspektivet är lokaler för dans extra viktiga. Dans är ett kulturuttryck som ca 37% unga ägnar sig åt varje månad men som saknar platser med ändamålsenliga lokaler. Fler tjejer än killar är aktiva inom dans. När idrottsrörelsen har svårt att bibehålla tonåriga tjejer väger dansen upp.

En centralt placerad ungkulturverksamhet nära Östercentrum och busstationen bedömdes kunna fånga upp unga över hela Gotland med möjligheter till gemenskap, upplevelser, rörelse och kreativ utveckling. Därmed kommer Solberga kulturhus att utgöra en viktig del i Region Gotlands brottsförebyggande arbete när unga erbjuds en trygg plats att kunna vara på efter skoltid. Synergier finns också i närheten till Solbergaskolan, med huset som en användbar plats för undervisning, rörelse och utåtriktade aktiviteter.

En satsning på en fysisk lokal i Visby med fokus på ungkultur nära busstationen, Östercentrum och en av Gotlands största skolor träffar flera mål i såväl den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 som Gotlands kulturplan 2025-2028. Den främjar samhällsutvecklingen, stärker det brottsförebyggande och hälsofrämjande arbetet, ökar Gotlands attraktionsvärde och förser det gotländska kulturlivet med en efterfrågad lokal för framför allt scenkonst.

2. På gång

Beslutet gällande Solberga ungdokumenthus har blivit startskottet för en mängd aktiviteter inom olika verksamheter med målet planerade inflyttning 2029.

2.1 Projektering

Den projektledare, inom dåvarande teknikförvaltningen, som påbörjade arbetet 2022 fick nytt jobb tidigt 2025. Ny projektledare kommer att utses av Teknik och samhällsbyggnadsförvaltningen under våren 2026. Dialog gällande projektering har hittills gällt trafiklösningar på grund av behov av inlastfunktion med lastbil och behovet av en parkeringsutredning.

Trafikavdelningen ser utmaningar kring omgörning av gatan vid Solbergaskolan. Bland annat behöver man planera för infarten till skolan i förhållande till inlastningen till scenen. Vid de (visserligen fåtalet) tillfällen då Riksteatern kommer med sin största lastbil (17 meter lång) behöver den backas in, vilket skulle innebära att den behöver korsa infarten och även cykelvägen.

Ingen övergripande parkeringsutredning har ännu gjorts i området i förhållande till nytt bad och kulturhus. Här behöver behov och möjligheter utredas för att hitta lösningar på utmaningar såsom cykelvägen framför badhuset och planering av handikapparkeringar.

2.2 Ungkulturverksamhet

Under 2025 övertogs ungdokumentverksamheten som då kallades Fenix från Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen för att framöver drivas av Kultur- och fritidsavdelningen. Detta för att stärka och utöka den kulturella inriktningen samt kulturutbudet för unga på Gotland, höja kulturkompetensen gentemot målgruppen för att tillgodose ungdomars lagliga rätt till deltagande i kulturella och konstnärliga aktiviteter (Barnkonventionen, artikel 31).

Flera synergieffekter sågs med att möjliggöra för ungdokulturen att ingå i det framtida huset med närheten till det professionella kulturlivet, ändamålsenligt utrustade lokaler för både skapande och framträdande – men också till Östercentrum, busshållplatser och Solbergaskolan med sina 700 elever.

Tanken var att påbörja arbetet med att bygga upp en medskapande och välgrundad verksamhet med utgångspunkt i ungas önskemål, med målet att flytta in i Solberga kulturhus 2029. Ungkulturverksamheten ses som navet i den framtida driften av kulturhuset, med både verksamhet och personal som möjliggörare för ett levande och effektivt nyttjande av lokalerna. Dialoger med unga om innehållet i verksamheten och möjligheten med Solbergabadets lokaler har pågått sedan dess.

2.1.1 Personal och kommunikation

Under hösten 2024 och våren 2025 planerades för verksamheten och sensommaren 2025 rekryterades en verksamhetsledare/ungkulturutvecklare och två kulturcoacher (alla på heltid) bland totalt 158 sökande. Verksamhetsledare kom på plats i augusti och kulturcoacherna i september. Samtliga har bakgrund i arbete med både unga och professionell kultur inom musik, teater, spelskapande och cirkus. Sedan starten i augusti har också tillkommit unga timanställda som hoppar in.

En webbsida har utvecklats som beskriver verksamheten: [Revet](#) | [Region Gotland](#)

2.1.2 Ungas delaktighet

Verksamheten arbetar strategiskt med att skapa förutsättningar för ungas engagemang i kulturlivet genom att ungas idéer och initiativ tas tillvara genom strukturer som säkerställer reellt inflytande över verksamhetens planering och utveckling. I alla processer arbetar personalen med medskapande, delaktighet och inkludering i ett barnrättsperspektiv och i linje med Barnkonventionen.

En viktig del är att uppmuntra de unga att själva arrangera kulturaktiviteter genom att erbjuda lokaler och stöd. Under hösten 2025 tillskapades en ung referensgrupp som idag påverkar arbetssätt och utbud i verksamheten liksom lokalernas utformning. Ett namn på verksamheten togs fram tillsammans med referensgruppen och med inspiration av nuvarande Solbergabadets snedställda tak – Revet. Likaså utsmyckades replokalen Kvinten som verksamheten tillhandahåller av en väggmålning av ett antal unga konstnärer.

2.1.3 Tillfälliga lokaler

Redan under hösten 2024 inleddes arbetet med att hitta lokaler till verksamheten, vilket visade sig vara en utmaning, framför allt gällande tillgänglighet och ekonomisk ram. Under våren 2025 togs beslutet att husera tillfälligt i Kulturrums lokaler på Specktrum 6 i innerstan, på grund av närheten till Kulturenhetens lokaler för bild- och form, film och dans. Här hyr verksamheten två rum men har då alltså tillgång till fyra gemensamma ytor.

Lokalerna på Specktrum är fortsatt en utmaning. Det är en bit till bussarna, replokalen är varken tillgänglig eller ljudisolerad (och ligger granne med ett hotell). Verksamheten undersöker därför fortfarande fler och bättre alternativ för att öka tillgängligheten. Tills vidare hanteras detta med tillfälliga arbetssätt och pop-up verksamhet inför inflyttning i de efterlängtnade och verksamhetsanpassade lokalerna i Solberga kulturhus 2029.

2.1.4 Verksamhet och planerad utveckling

Verksamheten är i en uppbyggnadsfas och tillhandahåller lokaler, aktiviteter och personal i Visby med pop-up på landsbygderna. Öppen scen äger rum en gång i månaden, där unga kan framträda och mötas. Filmlabb, spelkvällar, dans, rita-och-fika, fanzine-, redesign- och hantverksworkshops med mera äger rum regelbundet.

Under hösten startade även föreningen Vår lilla planet det av Region Gotland delvis medfinansierade treåriga ungdomsprojektet ”Teenage kicks” i samverkan med Revet och som också hyr ett eget rum i huset för att kunna vara nära med ett skrivbord till projektledaren på kontoret. Samarbete sker också med Leader Gutes ungdomsprojekt ”Ung livskraft” och regelbundet med Kulturenhetens utvecklare inom de olika konstområdena. Konserter och aktiviteter har arrangerats bland annat i Fårösund, Burgsvik och Slite och en unguikulturfestival planeras i Roma till sommaren.

Under våren kommer en skiva spelas in i samarbete med musikutvecklaren, Sandkvie studios och Coop records med unga gotländska band. Genom samarbete med enheten för social välfärd, elevhälsan och Wisbygymnasiet sker också projektet ”Allt som känns”, där unga skapar texter och fanzines på temat känslor.

Ett löpande utvecklingsarbete sker kring hur verksamheten förväntas kunna nå sin fulla potential i Solberga kulturhus. Där finns helt andra förutsättningar för att nå unga än de tillfälliga lokalerna verksamheten har idag. I detta är olika unga i referensgrupp och projekt med i arbetet.

2.3 Dans och cirkus på Gotland

I september 2025 tog regionstyrelsen beslutet att tillskapa ett resurscenter för dans och cirkus inom kultursamverkansmodellen på Gotland. Organisationen ska stötta befintliga och nya aktörers verksamhet på Gotland, stärka konstnärlig utveckling och möjliggöra

I ärendet (RS 2025/1284) beskrivs Dans och cirkus på Gotlands utveckling under 2026, 2027 och 2028 som uppstartsår inför 2029, då inflyttning i Solberga kulturhus ger Dans och Cirkus på Gotland möjligheter att nå sin fulla potential.

Ur rapporten i ärendet:

2029 Inflyttning i Solberga kulturhus.

Under 2029 är förhoppningen att före detta Solbergabadet ska stå klart som kulturhus. Där tar Dans och Cirkus på Gotland en självklar plats med en upparbetad verksamhet som driver flöden till de nya lokalerna i form av människor, verksamhet, lokalresurser och föreställningar. Utöver verksamhet i Solberga kulturhus bedrivs fortsatt verksamhet över hela Gotland, t ex turnéer genom kulturgarantin och uppsökande verksamhet.

2.3.1 Finansiering

I uppdraget ingick också att verka för ytterligare finansiering. Under hösten 2025 och vintern 2026 har därför flera insatser påbörjats. I samtliga insatser har inflyttning i Solberga kulturhus varit ett argument och mål som underlag för ansökan.

- **Äskande till Kulturrådet**
Kunde inte mötas p.g.a. minskade statliga medel, men Region Gotland uppmanades att söka utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet.
- **Projektansökan Trampolin**
Utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet, Kulturrådet, treårigt projekt. Projektplan, budget och ansökan inskickad mars 2026. Målet för projektet är att uppbygga en talangverksamhet med målet att inkluderas i löpande verksamhet 2029 då Dans och cirkus flyttar in i Solberga kulturhus.
- **Projektansökan Postkodlotteriets stiftelse**
I samverkan med Gotlandsmusiken, tvåårigt projekt. Samskapande mellan fria professionella dansare och cirkusartister och Gotlandsmusikens musiker. Tre uppdrag/projektdelar med olika innehåll 2027-2028 som grund för Dans och cirkus framtida arbete med uppdrag för fria professionella kulturskap som kan uppstå från 2029 med Solberga kulturhus som bas. Projektplan påbörjad, budget bearbetas, planerad inskickning maj 2026.
- **Äskande om regional ramförstärkning**
Inom processen för mål och budget har ett äskande om regional ramförstärkning om 500 tkr presenterats.

2.3.2 Verksamhet

I Solberga kulturhus är det tänkt att Dans och cirkus på Gotland kommer att få tillgång till lokaler för daglig träning för professionella utövare, fritidsaktiviteter, repetition och framträdande. Det blir Gotlands första lokaler som är skapade och verksamhetsanpassade utifrån dans- och cirkusområdets behov.

I väntan på inflyttning byggs en basverksamhet upp i lokaler i Kultorum (Studio 508). Denna kompletteras genom hyra av idrottslokalen Bingan för cirkusträning. Trots att dagens lokaler inte möter behoven för dans och cirkus gällande golv, värme, luftkvalitet eller utrustning, har daglig träning för professionella påbörjats i samverkan med Vibrationsverket och Nycirkus Gotland med stöd av Dans och cirkus samt dansutvecklaren.

Foto: Arbete med dansproduktion

Behovet gällande danslokaler för ungas utövande och skapande kan inte mötas med dagens resurser. När Fenix ungkulturhus flyttade från Korpenområdet förlorade Visby den enda bokningsbara lokalen för ungas dansträning. Studio 508 kan inte möta behovet, eftersom personal saknas för att tillgängliggöra den till fullo. Det är inte förrän Dans och cirkus kan flytta in i Solberga ungkulturhus som tränings- och repetitionslokaler för dans kan tillgängliggöras kvällstid, tack vara ungkulturverksamhetens möjligheter till öppethållande.

2.4 Kulturaktörer och arrangörer

Dialog pågår med aktörer i det gotländska kulturlivet gällande intressen i kulturhuset. Beslutet om Solberga kulturhus har varit startskottet för nya förväntningar, långsiktig planering, samarbeten och en entusiastisk otålighet. Kulturhuset är efterlängtad som mötesplats och samlingspunkt för unga. Ungdomar, kulturföreningar, regionala kulturinstitutioner, studieförbund, arrangörsföreningar, idrottsföreningar och funksiföreningar ser fram emot denna hub för kulturlivet. Mötet mellan professionella och unga talanger ses som särskilt viktigt, eftersom det i dagsläget saknas naturliga arenor för detta.

Den mellanstora scenen skapar möjligheter. I och med att den motsvarar Riksteaterns krav på Gul scen samtidigt som den enkelt kan göras till både en dansscen, en mindre scen med mindre publik och en konsertscen med stor stående publik, är den oerhört flexibel och svarar mot en rad behov. Gotlandsmusiken och Länsteatern ser scenen som en möjlighet

att möta både etablerad och ny publik i Visby, men särskilt att möta de unga på deras egen trygga plats. Närheten till busstationen möjliggör för hela Gotlands boende och besökande att ta del av utbudet.

Inom Region Gotlands förebyggande arbete för fysisk och psykisk hälsa kommuniceras och etableras Solberga kulturhus som en möjlighet att aktivt jobba för ungdomars bättre mående. Verksamheten som nu byggs upp inom Revet har kontakt med vårdinstanser och Dans och cirkus jobbar aktivt med dans och hälsa genom bland annat Dansmetoden. Kulturhuset ses också som en viktig arena för brottsförebyggande arbete riktat mot unga och unga vuxna, inkludering och demokratiarbete. Som helhet ses Solberga kulturhus därmed kunna möta flera viktiga utmaningar inom social hållbarhet och på så sätt även bli en viktig kugge i Gotlands resiliens och långsiktiga beredskapsarbete.